

duizenden haalden in de gehele stad hun fiets uit de stalling, verborgen deze op zolders of in schuurtjes of gingen haar demonteren. IJlings begon de politie agenten te sturen naar de stallingen met opdracht niemand meer toe te laten, maar eerst in de loop van de avond had men voor alle ruim honderd stallingen die uitgekozen waren, wachtposten kunnen plaatsen. Maandagmorgen kregen diegenen die onder de uitzonderingsregels vielen, nog gelegenheid, hun fiets uit de stalling te halen voorzover zij dat niet al gedaan hadden; toen men ging tellen wat er nog stond, had men 2 000 herenfietsen bijeen – een kwart van wat nodig was! Er werd toen door de burgemeester en de politie-autoriteiten besloten, tussen twaalf uur en half een op vier punten om de binnenstad heen fietsen op straat in beslag te nemen; elk punt werd met tien agenten en tien man personeel van het stadhuis bemand – opbrengst: 67 fietsen. Vervolgens werden de fietsenstallingen bij het Centraal Station en de stallingen van enkele grote banken bezet – dat leverde meer op: ruim 600 fietsen, maar met name bij enkele bankinstellingen had het personeel, tijdig gewaarschuwd, zijn fiets in veiligheid kunnen brengen door het werk af te breken en naar huis te gaan. Van vier uur op die maandagmiddag tot des avonds zeven uur werd toen door dertig agenten en dertig ambtenaren van het stadhuis een vorderingsactie ondernomen in de Watergraafsmeer (Amsterdam-oost): huis aan huis werd aangebeld en gevraagd of er fietsen waren. Resultaat: 170 fietsen, ofwel per agent c.q. ambtenaar nog niet eens één fiets per uur! Er werd, dat is duidelijk, op enorme schaal gesaboteerd en wij veronderstellen dat de 170 fietsen die tenslotte gerequireerd werden, in ruime mate in beslag genomen waren bij NSB'ers voor wie tot hun grote ergernis geen algemene uitzondering gemaakt was. Dinsdag 21 juli (de actie moest die dag voltooid zijn!) huis-aan-huis razzia in heel Amsterdam-zuid: meer dan honderd agenten konden welgeteld 220 fietsen buitmaken. Nog twee dagen lang werden die razzia's voortgezet – toen had men in Amsterdam eindelijk een kleine 3 600 fietsen bijeen.

In de overige gemeenten die onder de vorderingsactie vielen, ging het, naar wij aannemen (onze gegevens zijn onvolledig), niet wezenlijk anders toe. In Tilburg (buit: 841 fietsen) zag men maandagmorgen mensen 'op fietsen, zò gammel en zò slecht dat zelfs de Duitsers ze niet wilden hebben en het was soms vermakelijk om te zien, hoe zelfbewust deze fietsers de ene na de andere vorderingshindernis namen.¹ In Wisch en Terborg kocht het gemeentebestuur 'wat oude fietsen op, om het de mensen niet te moeilijk te maken'² (wij nemen aan dat dit geschiedde ter aanvulling van de fietsen

¹ Gemeente Tilburg: *Tilburg in de oorlogsjaren 1940-1945* (z.j.), pag. 35. ² J. J. G. Boot: *Burgemeester in bezettingstijd* (1967), p. 107.